

ZPRÁVY

Padesát let řady společenských věd

Sborník prací Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity – řada společenských věd vychází již padesát let. První číslo Sborníku prací Pedagogického institutu v Brně – řada společenských věd vyšlo v roce 1961. Prvních čtyřicet let jsme zhodnotili v našem sborníku roč. 19 (2003).¹ Od té doby sborník prezentoval nejen produkci katedry historie, ale i spolupracujících institucí na Slovensku, v Polsku, na Ukrajině a v Rusku. Níže přinášíme výběr hlavních statí, které byly ve Sborníku, který je nyní zařazen do seznamu recenzovaných neimpaktovaných časopisů, publikovány v ročnících 19–24 (2003–2010). V čísle 24 – 2 byl dán prostor autorům, kteří rozvíjí nový obor – učitelství křesťanské výchovy.

Výběrová bibliografie:

- ADAMKIEWICZ, J.: On Christian Education in Family and School, 24, 2 – 2010.
- AUSZ, Mariusz: Christian Upbringing in Piarist Schools in the Time of the Grand Duchy of Warsaw and the Polish Kingdom (1807–1809), 24, 2 – 2010.
- BARTŮŠEK, Václav: Úloha knihovny v řádové každodennosti v baroku, č. 24, 2010, s. 122–130.
- BIEDROŇ, M.: Intimate Emotional Relations in Modern Youth Narrations. Erosion of Ethos of Christian Love and Religious Values, 24, 2 – 2010.
- BUGAJSKA-WIĘCŁAWSKA, Joanna: Christian Patterns and the Ethics – Opinions of the Polish Youth towards Historical Characters, 24, 2 – 2010.
- BURDA, Bogumila: Philosophical Contents and the History of the Christian Churches in Contemporary Instruction in History on the Example of Elementary and Secondary Junior Schools as Well as in the Opinion of Students Majoring in History at the University of Zielona Góra, 24, 2 – 2010.
- CYLULKO, P. – GŁADYSZEWSKA-CYLULKO, J.: Educational and Therapeutic Values of Carols and Pastorals in Work with Young Handicapped People, 24, 2 – 2010.
- ČAPKA, František: Features of Solidarism in Czech Christian Social Unions, 24, 2 – 2010.
- ČAPKA, František: K činnosti odborů v poválečném období na Jihlavsku, 19, 2003, s. 63–72.
- ČAPKA, František: K průběhu cukerní krize ve 30. letech 20. století v českých zemích, 24, 2010, s. 94–106.
- ČAPKA, František: K úloze Osídlovacího úřadu v počáteční fázi znovuosídlení pohraničních oblastí českých zemí po druhé světové válce, 20, 2004, s. 101–110.
- ČAPKA, František: K vývoji odborového hnutí v českých zemích na konci habsburské monarchie a na počátku nového československého státu, 22, 2007, s. 59–73.
- ČAPKA, František: Odbory v českých zemích na konci první republiky a v letech protektorátu, 23, 2009, s. 94–120.
- ČAPKA, František: Přiblížení průběhu osídlování jednotlivých pohraničních oblastí českých zemí po druhé světové válce, 21, 2006, s. 39–59.
- ČAPKA, František – VACULÍK, Jaroslav: Výsledky empirického výzkumu názorů české středoškolské mládeže na evropskou integraci, 22, 2007, s. 132–162.

¹ VACULÍK, J.: Čtyřicet let řady společenských věd. In: Sborník prací Pedagogické fakulty MU – řada společenských věd 19 (2003), s. 94–102.

- ČECH, Tomáš – JANKOVÁ, Markéta: Transgenerační přenos české lidové kultury mezi krajan v zahraničí, 23, 2009, s. 135–141.
- ČERNUŠÁK, Tomáš: K situaci v moravských klášterech v pojosefinské době, 22, 2007, s. 37–44.
- ČERNUŠÁK, Tomáš: Proměny řádového školství dominikánů v českých zemích, 21, 2006, s. 3–10.
- DABROWSKI, J.: Christian Model of Parenthood in the Opinions and Views of University Students, 24, 2 – 2010.
- FILIP, Aleš: Franz Holík jako architekt školních budov, 20, 2004, s. 152–155.
- FILIP, Aleš: Kláštery v městské zástavbě, 21, 2006, s. 101–106.
- FILIP, Aleš: Stavební historie mateřince České kongregace sester dominikánek v Olomouci-Řepčíně, 22, 2007, s. 166–171.
- FURMANOWSKA, M.: The Controversy around Sexual Education, 24, 2 – 2010.
- GIESZCZYŃSKI, Witold: Migrace obyvatelstva v oblasti bývalého Východního Pruska 1945–1950, 23, 2009, s. 120–128.
- HOLEČEK, František J.: Armand-Augustin, markýz de Coulaincourt, pozdější vévoda z Vicenzy, 21, 2006, s. 95–100.
- HOLEČEK, František J.: Réal kontra Danican. Obraz poměrů londýnského francouzského exilu roku 1808, 21, 2006, s. 17–27.
- HOLEČEK, František J.: Ústup francouzské napoleonské armády z jižní Itálie z jara 1766 a martyrium šesti trapistů v opatství Casamari, 20, 2004, s. 18–44.
- JAKUBOWSKA, Barbara: Cultural Identity, Teaching History and Politik in Poland, 20, 2004, s. 111–116.
- JEŘÁBEK, Miroslav: „Slunci vstříc!“ Sportovní a tělovýchovná tematika v revue Salon 1922–1925, 24, 2010, s. 47–57.
- JEŘÁBEK, Tomáš: Architekt Georg Wingelmüller a neogotická přestavba lednického zámku, 21, 2006, s. 107–112.
- JIREČEK, Miroslav: Příspěvek k historii piaristického řádu v Mikulově ve 20. století, 24, 2010, s. 131–138.
- JULKOWSKA, Violetta: Studia podiplomowe jako forma permanentnego dokształcania nauczycieli, 20, 2004, s. 117–125.
- KALETA, Petr: Český kulturní život v a dílo Františka Řehoře ve druhé polovině 19. století, 24, 2010, s. 139–142.
- KLÍMA, Bohuslav F.: Jedinečný archeologický objev na Hradišti sv. Hypolita ve Znojmě, 23, 2009, s. 3–14.
- KLÍMA, Bohuslav F.: Prvky pohřebního ritu na velkomoravské nekropoli v Josefově I, 22, 2007, s. 9–25.
- KLÍMA, Bohuslav F.: Using of Outcomes of the Archeological Research in Znojmo-Hradiště to the Understanding of the Beginning of Christianity in Moravia, 24, 2 – 2010.
- KLÍMA, Bohuslav F.: Výsledky archeologického výzkumu na velkomoravském výšinném hradišti sv. Hypolita ve Znojmě Hradišti v letech 1996–1997, 19, 2003, s. 9–34.
- KLÍMA, Bohuslav F.: Zdroje pitné vody ve vývoji osídlení Hradiště sv. Hypolita, 24, 2010, s. 3–18.
- KOFLEROVÁ, Š. – MUROŇOVÁ, E. Inputs into Teaching and Didactic Projects with Religious Themes as a Service to Current School and to Teachers of Social Sciences, 24, 2 – 2010.
- KOVALENKO, Serhij: Češi v Kyjevské gubernii před rokem 1917, 24, 2010, s. 31–46.
- KRAFL, Pavel: K postavení církevněprávní tematiky v syntézách a učebnicích českých právních dějin, 22, 2007, s. 176–182.

- LETZ, Róbert: Legislatívne možnosti postihu aktivistov z roku 1968, 22, 2007, s. 92–100.
- LORMAN, J.: “And the Word became Flesh...”, or Is there a Specifically Christian Morality?, 24, 2 – 2010.
- MALANÍKOVÁ, Michaela: Norma versus realita, 22, 2007, s. 163–165.
- MALISZEWSKI, Tomasz: Grundtvigian School for Life, 24, 2010, s. 154–162.
- MALYSZ, Bohdan: „Nábožný a mravní rigorismus“! Vzájemné hodnocení Čechů a cizinců v době poděbradské ve světle cestopisu panoše Jaroslava, 23, 2009, s. 15–32.
- MAREČKOVÁ, Marie: Bardějovský patriciát v měšťanské struktuře raného novověku, 20, 2004, s. 12–17.
- MAREČKOVÁ, Marie: Hudba a divadlo ve východoslovenských městech raného novověku, 19, 2003, s. 35–40.
- MAREČKOVÁ, Marie: On the Issue of the 16th and 17th Century Confessionalisation in the Example of East-slovakian Towns, 24, 2 – 2010.
- MAREČKOVÁ, Marie: Vliv učitelů a měšťanských elit na šíření zdravotních návyků ve východoslovenských městech raného novověku, 21, 2006, s. 11–16.
- MIHOLA, Jiří: Díla paulánských řeholníků německo-česko-uherské provincie-prameny k hlubšímu poznání intelektuální činnosti řádu, 21, 2006, s. 116–124.
- MIHOLA, Jiří: Dotazník pro studenty historie 2003 aneb několik nahlédnutí do vztahu posluchačů dějepisu a jejich předmětu, 20, 2004, s. 126–133.
- MIHOLA, Jiří: Is it the End of Myths and Stereotypes? New Views and Interpretations in the Czech Church History after the Year 1989, 24, 2 – 2010.
- MIHOLA, Jiří: Ke kazatelské, literární a vědecké činnosti řeholníků německo-české provincie řádu paulánů v 17. a 18. století, 24, 2010, s. 19–30.
- MIHOLA, Jiří: K problematice barokní poutní tradice a jejímu místu v působení mendikantského řádu, 23, 2009, s. 49–62.
- MIHOLA, Jiří: Pauláni v Brtnici, 19, 2003, s. 41–52.
- MIHOLA, Jiří: Paulánský řád a prostor pro jeho působení v českých zemích v 16.–18. století, 20, 2004, s. 3–11.
- MIHOLA, Jiří: Rezidence v Mořicích a další nemovitě majetky paulánského konventu na Vranově u Brna, 23, 2009, s. 144–147.
- MIHOLA, Jiří: Zánik německo-česko-uherské provincie řádu paulánů v letech 1784–1803, 22, 2007, s. 26–36.
- MITRĘGA, A.: Postmodern Threats to the Traditional Family Order in Empirical Perspective, 24, 2 – 2010.
- MUCHOVÁ, L.: Dialogue between Culture and Christianity – Content of Education at Elementary and High Schools?, 24, 2 – 2010.
- NOVOTNÝ, Pavel: Neverbální historické informace a jejich zastoupení ve vybraných učebnicích dějepisu pro 9. ročník základních škol, 22, 2007, s. 127–131.
- NOVOTNÝ, Pavel: Výběrová bibliografie didaktiky dějepisu po roce 1990, 20, 2004, s. 134–140.
- OLSZEWSKA, Malgorzata: Čeští žáci a učitelé ve veřejných školách na Volyni v meziválečném období, 23, 2009, s. 63–75.
- PAVLENKO, Ljudmila: Přínos Evžena Rychlíka ke studiu historicko-kulturního dědictví Čechů na Ukrajině, 24, 2010, s. 143–149.
- PATEK, Artur: Izrael w polityce Wielkiej Brytanii w okresie pierwszej wojny bliskowschodniej 1948–1949, 22, 2007, s. 80–90.
- PLAČKOVÁ, J.: The Development of Critical Thinking in Religious Lessons at Primary Schools, 24, 2 – 2010.

- RUBÁŠ, Stanislav: Vývoj akciové společnosti pro průmysl cukrovarnický v letech 1900–1927, 22, 2007, s. 74–80.
- SEDLÁK, Petr: Židé z Podkarpatské Rusi v českých zemích po roce 1945, 21, 2006, s. 60–86.
- SEMOTANOVÁ, Eva: Historická krajina – smysl, stopy, hledání a nalézání, 22, 2007, s. 101–110.
- SMÉKAL, V.: Forming the Moral and Civic Maturity in the Family, 24, 2 – 2010.
- STEJSKALÍKOVÁ, Jana: Příspěvek k obsahové analýze učebnic dějepisu, 24, 2010, s. 150–153.
- SZERLAG, Alicja: Edukacja międzykulturowa w kształceniu akademickim pedagogów, 22, 2007, s. 118–126.
- SZEWCZUK, Dariusz: Religious Education and Christian Upbringing in the Polish Territory under Russian Rule in the Second Half of the 19th Century and the Beginning of the 20th Century, 24, 2 – 2010.
- SZYMCZAK, Małgorzata: Evolution of a Personal and Moral model of Woman in Polish History Books in the Years 1945–1999, 24, 2 – 2010.
- ŠEBEK, Jaroslav: Some Reflections on the Papal Visits to Czechoslovakia and the Czech Republic in the Context of Changes Taking Place in the Ecclesiastic and Social Area, 24, 2 – 2010.
- ŠIPR, K.: Beginning of Bioethics Teaching in Humanities, 24, 2 – 2010.
- ŠTĚPÁNEK, Kamil: K čemu potřebujeme a vyučujeme v dějepise hraný film?, 23, 2009, s. 129–134.
- ŠTĚPÁNEK, Kamil: K ověření účinnosti didaktického videozáznamu v dějepisu, 19, 2003, s. 79–92.
- ŠTĚPÁNEK, Kamil: Medializovaný konflikt, 24, 2010, s. 107–116.
- ŠTĚPÁNEK, Kamil: Raný novověk ve filmu, 22, 2007, s. 111–117.
- ŠTĚPÁNEK, Kamil: Zrození evropské integrace v hraném historickém filmu?, 21, 2006, s. 87–94.
- ŠTĚRBA, Radim: Z historie vodních mlýnů z povodí řeky Olšavy od druhé poloviny 19. století do poloviny 20. století, 22, 2007, s. 172–175.
- VACULÍK, Jaroslav: Dolnorakouští Češi v letech 1880–1921, 19, 2000, s. 53–62.
- VACULÍK, Jaroslav: Geneze českých minorit a jejich geografické rozmístění, 20, 2004, s. 45–88.
- VACULÍK, Jaroslav: Christian Education of Czech Emigrants Abroad, 24, 2 – 2010.
- VACULÍK, Jaroslav: Katedra dějepisu a občanské nauky Vyšší pedagogické školy v Brně ve školním roce 1955–1956, 23, 2009, s. 142–143.
- VACULÍK, Jaroslav: K českému zemědělskému vystěhovalectví do ruského pohraničí v 50.–60. letech 19. století, 21, 2006, s. 28–38.
- VACULÍK, Jaroslav: K vystěhovalectví z Československa a poměrům krajanů v polovině 20. let 20. století, 24, 2010, s. 58–93.
- VACULÍK, Jaroslav: Poválečná reemigrace v literatuře let 1993–2009, 20, 2004, s. 142–150.
- VACULÍK, Jaroslav: Poznámky k historii Čechů v guberniích Nového Ruska a Kavkazu od 50. let 19. století do počátku Velké války, 22, 2007, s. 45–52.
- VACULÍK, Jaroslav: Poznámky k meziválečným českým a slovenským migracím, 23, 2009, s. 76–93.
- VAŘEKA, Marek: Hrabství Vaduz za vlády hrabat z Montfortu a Werdenbergu (1180–1416), 24, 2010, s. 117–120.
- VAŘEKA, Marek: Jan I. z Lichtenštejna a mocenský vzestup rodu, 23, 2009, s. 39–48.
- VOLKOVA, Svetlana A.: Iz istorii čechov Ukrainy 20–30gg. XX veka, 21, 2006, s. 113–115.
- WAWRZAK-CHODACZEK, M.: Values in Teaching and Education, 24, 2 – 2010.

Jaroslav Vaculík

Magisterské diplomové práce z dějepisu obhájené na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity v roce 2010

Předkládaný přehled navazuje na soupis magisterských diplomových prací obhájených na katedře historie Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity publikovaný ve Sborníku prací Pedagogické fakulty MU, řada společenských věd č. 23. Vedoucí prací jsou uvedeni za bibliografickými údaji zkratkou. Jsou to doc. PhDr. František Čapka, CSc. (Ča), doc. PhDr. Bohuslav Klíma, CSc. (Kl), Mgr. Tomáš Jeřábek (Je), Mgr. Jiří Mihola, Ph.D. (Mi), Mgr. Libor Svoboda, Ph.D. (Sv) a PhDr. Kamil Štěpánek, CSc. (Št).

BARTOŠKOVÁ Šárka	Struktura a život obyvatel Strážnicka v letech 1918–1938 (Ča)
BASTLOVÁ Petra	Přínos analýz DNA při zkoumání kosterních pozůstatků z velkomoravského pohřebiště ve Znojmě-Hradišti a některých dalších nalezišť (Kl)
BÍLEK Libor	Sonda do agenturní práce Státní bezpečnosti v prvních letech po únoru 1948 (Sv)
JURKOVÁ Hana	Slovanské pohřbívání v Olomouckém kraji do konce mladší doby hradištní (Kl)
KOVÁČIK Josef	Zpracování výsledků archeologických výzkumů ze Znojma-Hradiště do roku 1957 (Kl)
LEITNEROVÁ Hana	Historický vývoj Znojma-Hradiště 1948–1968 (Kl)
NOVÁK Lukáš	Historie SK Slavia Praha v letech 1896–1945 (Mi)
ŠERÁ Lucie	Využití objektů československého opevnění ve výuce dějepisu. (Pěchotní srub Zahrada v Šatově u Znojma) (Št)
TOFLOVÁ Soňa	Každodenní život v Rousínově a jeho okolí v období Protektorátu Čechy a Morava (Ča)
VAŇKOVÁ Lenka	Březničtí z Náchoda v průběhu 17. století (Je)
VÍŠKOVÁ Eva	Z historie a současnosti vinařství v Moravské Nové Vsi (Kl)
VONDROVÁ Kateřina	Působení ženských církevních řádů v Brně za první republiky (Mi)

Jaroslav Vaculík

Odhalení pomníku volyňským Čechům a Polákům

Dne 26. září 2010 byl v Hulči (do roku 1946 Huleč Česká) na Volyni odhalen na bývalém katolickém hřbitově pomník bývalým obyvatelům české a polské národnosti, kteří zde žili až do reemigrace po druhé světové válce. Hřbitov byl likvidován v 80. letech 20. století. Bylo na něm třicet hrobů, z nichž bylo identifikováno sedm polských a jeden český – rodiny Hovorkovy. Iniciátorem postavení pomníku byl učitel anglického jazyka Igor Paskov, kterému se podařilo získat dostatek finančních prostředků na jeho stavbu. Na odhaleném pomníku je v ukrajinštině, češtině a polštině uvedeno: „Věčná památka těm, kteří odešli na věky a zanechali za sebou dobrou a světlou vzpomínku. Polákům, Čechům a Ukrajincům, kteří zde žili v 19. a 20. století.“

Pomník na místě někdejšího hřbitova má připomínat obyčejné občany, kteří nebyli hrdiny, nebyli vojáky, ale svou těžkou prací a svým poklidným životem vytvářeli předpoklady pro život dalších generací. Proto slavnostní odhalení pomníku v Hulči, které provedli polský konzul Roman Kowalczuk, starostka obce Lydie Balabanová a zástupce Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel Přemysl Brož, bylo neobyčejnou událostí.

Poláci sem začali přicházet již v 16. století, v roce 1871 se přistěhovali i Češi, kteří zakoupili pozemky od polské majitelky Kornelie Omecińskiej, na kterých vybudovali celou vesnici. Dodnes Ukrajinci žijí v někdejších českých domech, využívají mlýn, hřiště, kulturní dům, park a další objekty pořízené Čechy. Po válce v Hulči zůstali jen Češi ze smíšených manželství. Historii obce přiblížila kronika z pera Jiřího Bonka, Danuše Manové a Václava Stárka nazvaná Hulč Česká na Volyni (Obraz života v letech 1870–1947), která vyšla v Žatci v roce 1992. Podle vzpomínek učitele Edmunda Engla, „vesnice byla vždy čistá, upravená, domy krásné, kulturní bydlení, před domem květinové zahrádky, zkrátka řečeno, že i cizinec projíždějící volyňskými vesnicemi ihned poznal, která z nich je česká. Češi byli známi jako lidé pracovití-dřiči. Vliv Hulče na okolní vesnice byl velký, nejen s ohledem na zemědělství...“.

Největší rozkvět obec zažila v meziválečném období, kdy západní Volyň patřila k Polsku. Probíhal bohatý kulturní a společenský život, existovala veřejná knihovna, TJ Sokol a hasičský sbor, hráli ochotnické divadlo. Ve zdejší škole učili čeští učitelé J. Rychna a bývalý duchovní F. Kašpar. V roce 1944 z 510 obyvatel narukovalo do 1. československého armádního sboru 121 občanů, z nichž 21 padlo. Starost o zemědělské hospodářství, domácnost a děti ležela na ženách, které se musely vyrovnávat i s nočními přepady ukrajinských nacionalistů-banderovců, kteří požadovali potraviny, loupili a vraždili. Jejich obětí se stal i starosta obce Porazík.

Po reemigraci v roce 1947 byli volyňští Češi odtrženi od svého rodiště a příbuzných, kteří zůstali v SSSR, protože volné cestování nebylo možné. Teprve v 60. letech 20. století se mohli někteří rodáci z Hulče podívat do své někdejší vesnice. Podle českého návštěvníka ze 70. let, „kolektivizací veškerý, dříve radostný, život v polích zaniká. Původní obyvatelé byli většinou vyvezeni, staré vesnice tak typické višňovými sady, které Ukrajinci tak rádi opěvovali ve svých lidových písních, se zrušily ... zrušením rybníků a narovnaním všech vodních toků vymizel i zdroj obživy pro čápy i veškeré ostatní vodní ptáky.“

Jaroslav Vaculík

Odhalení pomníku starostkou obce Lydií Balabanovou.